

مبانی برنامه ریزی معماری

شناخت روش مسأله کاوی

ویرایش چهارم

نوشته ی ویلیام ام. پتیا

استیون ای. پارشال

ترجمه ی محمد احمدی نژاد

www.ketab.ir

این کتاب ترجمه‌ای است از کتاب:

PROBLEM SEEKING An Architectural programming primer

PEÑA, WILLIAM

ISBN: 0-471-12620-9

PEÑA, WILLIAM

پنیا، ویلیام

مبانی برنامه‌ریزی معماری / تبیین روش مسأله‌کاوی / نوشته‌ی ویلیام ام. پنیا و استیون ای. پارشال؛ ترجمه‌ی محمد احمدی‌نژاد. -- اصفهان: خاک، ۱۳۸۱

۲۲۸ ص.؛ مصور. -- (ادبیات معماری - شهرسازی؛ ۲۲)

ISBN: 964-5583-50-0

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا:

problem Seeking An Architectural programming primer

عنوان اصلی:

واژه‌نامه.

۱. معماری -- داده‌پردازی. الف. پارشال، استیون، ۱۹۵۱ م. Parshel, Steven A.

ب. احمدی‌نژاد، محمد، ۱۳۴۴. -- مترجم. ج. عنوان

پ ۹ / پ ۸ / ۸۲۷۲۸ NA ۲۸۵۵۳۶۹ ۷۲۰/۲۸۵۵۳۶۹

۱۳۸۱

۸۱-۲۷۰۲۷ م

کتابخانه ملی ایران

با تشکر از مساعدت‌های شهرداری اصفهان

(ناشر برگزیده‌ی سال ۷۷)

ادبیات معماری - شهرسازی

تلفن: ۰۲۱۱-۶۲۴۰۶۳۶

□ مبانی برنامه‌ریزی معماری /

□ نوشته‌ی ویلیام ام. پنیا و استیون ای. پارشال

□ ترجمه‌ی محمد احمدی‌نژاد

□ ویرایش ادبی: بخش ویرایش نشر خاک (با تشکر از حمیده حسن‌نژاد)

□ صفحه‌آرایی و نظارت بر چاپ: کارگاه گرافیک نشر خاک

□ شمار: ۳۳۰۰ جلد

□ نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۳

□ بها: ۳۸۰۰ تومان

□ شابک: ۹۶۴-۵۵۸۳-۵۰۰-۰ ISBN: 964-5583-50-0

□ کلیه‌ی حقوق برای نشر خاک محفوظ است.

یادداشت مترجم

به نادر روزرخ،
نگران برنامه‌ریزی معماری
پیش و بیش از من

معماری به مثابه‌ی یک پدیده، مقوله یا رشته در تقاطع علم و هنر، گاه در این مسیر غالب، گاه در آن، تدوین اصول آن در هر کدام از چهره‌های غالب یا پنهانش البته ممکن، اگرچه سخت می‌نماید. غیرممکن تنها تلاش‌هایی که سعی بر تطبیق روش‌مندی عرصه‌های دیگر هنر یا دانش بر تدوین این اصول دارند، و سخت به لحاظ ماهیت وجودی آن که کمتر به تسخیر درمی‌آید. و رای اینها، اصول معماری نیز به تناسب پیشرفت و تکامل همه‌ی علوم و هنرها و تکامل فکری انسان در کل، لاجرم تکامل و گسترش یافته است. دل بستن به آموزش سینه به سینه، شاید تنها توجیهی بر عدم توانایی‌مان در به بند کشیدن این آموزه‌ها باشد. معماری هرچه باشد با هر تعریفی، نوزاد نامشروع بر زمین مانده‌ای نیست. اصل و نسب آن به ماندن انسان بر زمین می‌زند؛ ویشه‌هایش قابل شناخت، تحولش قابل پی‌گیری، امروزش در تجسم، فردایش در خیال.

تدوین مبانی حوزه‌های مختلف این رشته خلایق‌زدا، که نخواهد بود، روند آن را نیز تسهیل خواهد کرد. سعی نویسندگان کتاب حاضر نیز در همین راستاست. تلاشی بر پایه‌ی تجربه، پی‌گیر و ماندگار، با محصولی بی‌همتا.

«مبانی برنامه‌ریزی معماری» تبیین روش مسأله‌کاوی» در طول چند دهه یکتا مانده است. در طی ویراسته‌های متعدد با نیازهای روز در ابعاد مختلف همساز شده و توان با گسترش و پیشرفت دانش معماری تأثیر پذیرفته است. اتکالی کتاب بر تجارب حرفه‌ای ویلیام پنیا مانع سقوط آن به گرداب نظریه‌پردازی صرف شده و لحن آشنا، مأنوس و کارآمدی برای معماران و کارفرمایان که مخاطبین اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند، به وجود آورده است.

در ایران اما، برنامه‌ریزی معماری به طور اعم و روش مسأله‌کاوی به طور اخص مقوله‌ای نو می‌نماید، چه پیشتر نه در برنامه‌ی آموزشی دانشجویان آمده و نه در ساختار سازمانی دفاتر مهندسی مشاور جایی یافته است. امید آنکه این ترجمه، نیاز خفته‌ای را که تاکنون بی‌جواب مانده بود، بیدار ساخته و پروژه‌های آینده از این بخش تجارب بشری سیراب شوند.

«برنامه‌ریزی معماری» مضمونی بر تشریک مساعی هرچه بیشتر معماران و کارفرمایانش می‌باشد و این ویراسته‌ی کتاب بر مبنای روندی پنج مرحله‌ای پیگیری این مضامین را در برنامه‌ریزی هر ساختمان یا مجموعه ساختمان‌ها از یک خانه‌ی کوچک گرفته تا مجموعه‌های بزرگ بیمارستانی تضمین می‌کند. این روند، ساده و در عین حال دربرگیرنده‌ی تمام عوامل تأثیرگذار بر طراحی ساختمان می‌باشد.

در این ویراسته، یعنی ویراسته‌ی چهارم کتاب «مبانی برنامه‌ریزی معماری/ تبیین روش مسأله‌کاوی» که تنها راهنمای برنامه‌ریزی مناسب برای معماران و هم کارفرمایان تلقی می‌شود، روش‌های نوین تفکر در برنامه‌ریزی، راهکارهای جدید برای کار گروهی مؤثرتر و مواضع نویی برای مذاقه‌ی برنامه‌ریزی مفاهیم باز نمایانده شده است. بیش از ۱۲۰ ترسیم و نمودار مفید، ضمیمه‌ی مطالب کتاب شده است. این مرجع ضروری اطلاعات و فنون روزآمدی به همراه دسترسی راحت و سریع‌تری به توضیحات و مثال‌هایی در مقوله‌های زیر به دست می‌دهد.

- هزینه‌های ساخت روزآمد و هزینه‌ی تجهیز فضای داخلی
- مبانی جریان تحلیل تنزیلی و تحلیل ارزش فعلی خالص
- گزاره‌های پروژه، تنظیم شده براساس مراحل آن و گونه‌های مختلف ساختمانی
- روش‌های کارآمد مدیریت داده‌ها، تحلیل روابط عملکردی و غیره.

و اما خالقین اثر، شناخت شخصیت حرفه‌ای ویلیام ام. پنیا، عضو انجمن معماران امریکا - نویسندگی اصلی همگی ویراسته‌ها - در شناخت بهتر این اثر لازم می‌نماید. پنیا - که پدر برنامه‌ریزی معماری تلقی می‌شود - بیش از پنجاه سال عمر خود را به شناخت و توسعه‌ی روندهای برنامه‌ریزی صرف کرده است. پس از فارغ‌التحصیلی به سال ۱۹۴۸ از دانشگاه A&M تگزاس، به شرکت معماری کاتودیل و رولت اسکات (CRS) پیوست. یک سال بعد، به عنوان شریک چهارم، اولین پروژه‌ی ساختمانی خود را برنامه‌ریزی کرد. ویلی در مقام یک محقق شاغل، برنامه‌ریزی معماری را به مثابه‌ی علمی آزموده و تحلیلی، از سویی مفید برای معماران و هم کارفرمایانشان مطرح ساخت. او ابزارهایی که لازمی حل مسائل طراحی و فنون ارتباطی شناخت نیازها تلقی می‌شدند را در اختیار متخصصین حرفه قرار داد. در سال ۱۹۵۰ از زمانی که اولین پروژه‌ی خود را برنامه‌ریزی کرد تا زمان بازنشستگی اش به سال ۱۹۸۴، شخصاً در برنامه‌ریزی بیش از ۴۰۰ پروژه - حدود یک سوم پروژه‌های (CRS) که در ۲۸ ایالت و ۹ کشور خارجی در حال تکمیل بود - شرکت داشت. او در مسیر فعالیت حرفه‌ای، کارگاه برنامه‌ریزی راه‌دایت و بیش از ۱۰۰ سخنرانی در محافل حرفه‌ای و دانشگاهی ارائه کرده است. پس از ۲۰ سال فعالیت حرفه‌ای بر مبنای دستمایه‌هایش در این سال‌ها، کتاب «برنامه‌ریزی معماری/ تبیین روش مسأله‌کاوی» را تدوین کرد. در سال ۱۹۶۹ اولین ویراسته‌ی آن ارائه شد. این کتاب، به عنوان جزوه‌ی استاندارد «مبانی برنامه‌ریزی معماری» در محافل مختلف به کار گرفته شد. در سال ۱۹۷۷، دومین ویراسته و در سال ۱۹۸۷، سومین آن انتشار یافت. و اینک انتشار ترجمان فارسی چهارمین ویراسته‌ی آن.

افتخارات / جوایز

دریافت جایزه از انجمن معماران امریکا، انجمن ملی هوستون.
دریافت عنوان «مقام سال» در سال ۱۹۷۸ در شرکت کاتودیل و رولت اسکات.
دریافت عنوان «دانش آموخته‌ی ممتاز» دبیرستان لاردو در سال ۱۹۶۲.
دریافت عنوان «دانش آموخته‌ی ممتاز» دانشکده‌ی معماری A&M تگزاس، می ۱۹۹۸.
دریافت جایزه‌ی توماس جفرسون از انجمن معماران امریکا، هوستون، آوریل ۲۰۰۰ (این جایزه سالیانه به اشخاصی که خلاقیتی را به اثبات برسانند و یا دید گسترده و یا رویکردی نو ارائه نمایند، از سوی بنیاد توماس جفرسون اهدا می‌شود).
استیو ای. پارشال به عنوان نویسنده‌ی دوم، از ویراسته‌ی سوم به بعد، با پنیا همکاری داشته است. وی عضو انجمن معماران امریکا و نایب رئیس، مدیر فنی و عضو هیأت مدیره‌ی دفتر مشاور هلموت، اوباتا، کازابوم می‌باشد. مشارکت بالغ بر ۲۰ ساله‌ی استیو در پروژه‌های معماری، نقش معمار در قالب برنامه‌ریزی معماری، تحقیق، ارزش‌گذاری محیط ساخته شده برای همگی کارفرمایان در اقصی نقاط جهان را گسترش بخشیده است. پارشال از طریق آثارش چه طراحی و ساخت، چه آموزش و انتشار تحقیقات، معماران را قادر ساخته تا نیازهای کارفرمایانشان را بهتر شناخته و توانشان را برای ارائه‌ی خدمات طراحی اولیه ارتقا بخشند. پارشال لیسانس معماری و فوق لیسانس امور تجارت را از دانشگاه ایلینویز گرفته است.
پارشال در مقام ریاست کمیته‌ی تحقیقاتی انجمن بین‌المللی مهارت‌های مدیریتی، خدمات زیادی داشته است. تدوین کتاب «امور اداری» از دیگر خدمات او محسوب می‌شود.

اکنون، کتابی به زبان فارسی پیش روی شماست که بیش از ۲۵ سال از انتشار ویراسته‌ی اول آن می‌گذرد. به راستی، اگر این دانش را با تأخیری منطقی‌تر دریافت می‌کردیم، توان و دانش ساخت امروزمان، اینگونه بود! امیدوارم فهم و به‌کارگیری آن، این چنین به طول نیانجامد.

در ارائه‌ی این کتاب، سپاسگزار همکار ارزشمندم مهندس میرسعید موسوی و سرکار خانم حمیده حسن‌نژاد که ویرایش ادبی اثر از اوست؛ همچنین جناب مهندس کامبیز نوایی به سبب نگاشت مقدمه‌ی اثر، می‌باشم.

محمد احمدی‌نژاد

بهار ۸۴

آغاز سخن

دانش برنامه‌ریزی معماری اگرچه مقوله‌ی پیچیده و بغرنجی نیست، ولی در مراکز دانشگاهی و حرفه‌ای ما، مبهم و سر بسته باقی مانده است. مروری بر نتایج فعالیت‌های دانشجویان و اساتید در دانشکده‌های ذیربط، همچنین بررسی مدارک حاصل از تلاش مهندسان مشاور در پروژه‌های ساختمانی کشور، نقیصه‌ی فوق را به سادگی آشکار خواهد ساخت. این آثار مکتوب را که گاهی با عنوان مبهم «مطالعات» و گاهی با نام نه چندان دلچسب «برنامه‌ی فیزیکی» می‌خوانیم، معمولاً جُنکی از اطلاعاتی است که فایده‌ی آن بر خواننده معلوم نیست. به همین دلیل، برنامه‌های معماری نیز در مرحله‌ی طراحی به اندازه‌ی کافی جدی گرفته نشده و منشأ اثر نمی‌گردند.

عده‌ای بر این عقیده‌اند که مشکل پدید آمده در برنامه‌ریزی معماری، از آنجاست که معماران (و به تبع آنها دانشجویان معماری) کار طراحی را بسی شیرین‌تر از برنامه‌ریزی می‌دانند، و طبیعی است که وقت و حواسشان را به آنچه خوش می‌دارند معطوف می‌کنند. برخی نیز مشکلات را به کارفرمایان نسبت می‌دهند، چرا که آنان - یعنی کسانی که با مشارکت آنها، باید به برنامه‌ریزی پرداخت - چنان برای شروع عملیات ساختمانی بی‌تابند که به چیزی جز صدای لودرها و بیل‌های مکانیکی توجه ندارند. هنگامی که کارفرمایان دقت معماران را در تهیه‌ی طرح‌های اولیه و طرح‌های تفصیلی و اجرایی غیر ضروری می‌دانند، دیگر تکلیف برنامه‌ریزی و وقتی که برای آن باید صرف شود، معلوم است.

مشکل مربوط به برنامه‌ریزی، ناشی از عدم درک معنی و فایده‌ی این دانش، همچنین عدم اطلاع کامل از جایگاه برنامه‌ریزی در فرآیند طراحی است. واقعیت امر اینکه درباره‌ی این دو موضوع، دچار سوء تفاهم هستیم. برنامه‌ریزی نوعی تحقیق است. در برنامه‌ریزی هم، مانند تحقیق‌های دیگر به دنبال حقیقتی هستیم که به «مشخصات ساختمان» مربوط می‌شود. مشخصات یاد شده به صورت ضابطه حکم و یا پیشنهاد عرضه می‌شوند؛ احکام و پیشنهادهایی که به مراتب مختلف طرح یعنی، ارتباط بنا با همسایگان، فضاهای تشکیل دهنده، گفت و گوی میان طرح و بستر آن، زمان‌بندی طرح، اجرا و ... اشاره دارد. این واقعیت‌ها در ذهن معمار یا در جوف دفتری گرد می‌آیند که نام برنامه بر آن می‌گذاریم. در برنامه می‌گوییم که از جان بنا چه می‌خواهیم؛ تا پس از آن، در طرح بگوییم، آنچه را طلب کرده‌ایم با چه «صورتی» می‌خواهیم. اگر این چند جمله و بخصوص جمله‌ی آخر، به درستی فهمیده شود، بسیاری از مشکلات برنامه‌ریزی برطرف می‌شود.

برنامه‌ریزی و طراحی دو پاره‌ی تشکیل دهنده‌ی فرآیند طراحی معماری هستند. این دو هرچند مکمل یکدیگرند، ولی ماهیتی کاملاً متفاوت دارند و به این دلیل مستقل از هم‌اند. در برنامه «حدود» را معلوم می‌کنیم و در طراحی،

در چارچوب‌های تعیین شده، طرح‌های متنوع و متعدد می‌آفرینیم. این صورت‌ها و طرح‌ها از برنامه زاینده نمی‌شوند. بلکه فقط باید با حدود تعیین شده «موافق» باشند. از لحاظ زمانی «برنامه، مقدم بر طرح» و «برنامه‌ریزی، مقدم بر طراحی» است، این مطلب مهمی است که گاه بی‌دلیل درباره‌ی آن چون و چرا می‌کنیم.

غفلت ما از برنامه‌ریزی، منجر به اشکالات بسیاری در مراحل طراحی، احداث و بهره‌برداری می‌شود؛ همچنین سبب می‌شود متخصصان مختلف (معماران، مهندسان سازه، تأسیسات مکانیکی و برق و ...) را به جان هم بیندازیم و فضایی پرتنش به وجود آوریم؛ در نهایت سرمایه‌های مادی و معنوی سرزمینمان را هدر می‌دهیم. اما از همه‌ی اینها مهم‌تر، غفلت ما از برنامه‌ریزی، سبب می‌شود جامعه‌ی معماری ما از زندگی در «عالم عقلی» دوری گزیند؛ اتفاقی که پیامدهای ناگوار بسیار دارد و یکی از آنها، انزوای معماران در جامعه‌ی مهندسی کشور است.

بخشی از عدم توفیق ما در برنامه‌ریزی معماری، به واسطه‌ی روش‌های آموزشی غلطی است که در دانشکده‌های معماری و شهرسازی اتخاذ می‌کنیم و بخش دیگر نیز به فقدان کتاب و مقالات خوب در زمینه‌ی برنامه‌ریزی به زبان فارسی است. در طی ده سال گذشته در حالی که کتاب‌های معماری خوبی به زبان فارسی ترجمه شد و در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت، جای کتاب خوب در زمینه‌ی برنامه‌ریزی خالی بوده است. به این خاطر باید از اقدام مترجم ارجمند آقای مهندس محمد احمدی‌نژاد قدردانی کنیم و آرزو کنیم فرهیختگان دیگر نیز، به ایشان تأسی کنند تا سرانجام به مرحله‌ی تألیف کتاب در زمینه‌ی برنامه‌ریزی برسیم؛ تألیفاتی که با ذهن و ذائقه‌ی ما ایرانیان جورایی داشته باشد.

متن اصلی کتاب حاضر - البته با چاپی قدیمی‌تر - را در حدود دوازده سال پیش رویت و مطالعه کردم، از این جهت مدیون دوست فرزانه‌ام مهندس مهرداد قیومی بیدهندی هستم که کتاب را به من معرفی کرد، آنچه در مطالعه‌ی کتاب، مطلوب یافتم همانا لحن و بیان ساده و دوستانه‌ی نویسنده بود؛ لحن و بیانی که می‌توانست معماران را با برنامه‌ریزی آشتی دهد و آنها را متوجه دنیای شیرین برنامه‌ریزی کند. از فواید این کتاب، جملات قصار آن است که در طی سال‌های گذشته گهگاه در کلاس‌های مبانی نظری و کارگاه‌های طراحی معماری‌ام بهره‌جسته‌ام. یکی از این جملات شیرین، که آن را در صفحه‌ی بیست و یک ترجمه‌ی حاضر خواهید یافت، طراح کم‌اعتنا به برنامه‌ریزی را به خیاطی تشبیه می‌کند که قبل از اندازه‌گیری اندام مشتری، پارچه را می‌برد؛ به گمانم وصف حال ماست که معمولاً در آنجا که باید صبر و تأمل کنیم از موضوعات مهم غفلت می‌ورزیم و بعد بدون دلیل، برای موضوعات کم‌اهمیت بسیار وقت تلف می‌کنیم. این جملات قصار کمک می‌کند کارهایمان را به عقل متکی کنیم؛ که اگر چنین کنیم به برنامه‌ریزی درست خواهیم پرداخت و آن را در جایگاه صحیحش قرار خواهیم داد.

کامبیز نوایی

زمستان ۸۳

ویلیام پنیا کتاب «مسأله‌کاوی» را خطاب به کارفرمایان، برنامه‌ریزان رسمی تجاری و تسهیلاتی، به پرسنل مؤسسات مربوطه، شرکت‌ها و افراد علاقه‌مند نوشته است و این بدان سبب است که مشارکت کارفرما در امور برنامه‌ریزی برای موفقیت پروژه بسیار حساس و حیاتی است. در هر حال، آموزش معماران و دانشجویان معماری، جزوه‌ی اولیه را شکل داد و در سال ۱۹۷۳، توسط شورای انجمن ملی ثبت نام معماران، به عنوان مبنای بخش پیش طراحی امتحان حرفه‌ای معرفی شد.

ویراسته‌ی دوم، سپس برای کارفرمایان، معماران و دانشجویان نگاشته شد. با آن ویراسته، روش مسأله‌کاوی به فهرست روش‌های برنامه‌ریزی - که تا سال ۱۹۷۰ معرفی شده بودند - افزوده شد.

ویراسته‌ی سوم - که در سال ۱۹۸۷ انتشار یافت - خاطر نشان ساخت که خدمات معماری سنتی، چنان گسترش یافته‌اند که باید برنامه‌ریزی پیش از طراحی را در ابتدای مرحله‌ی تصمیم‌گیری کارفرما و خدمات ارزیابی ساختمان در انتهای آن، به کار گرفته شود. در ارزیابی نحوه‌ی استفاده پس از تحویل، نقش کارفرما را در اخذ تصمیم، چنان پررنگ و حیاتی می‌سازد که معمار می‌تواند راه‌حل‌های معماری منطقی ارائه کند و آنها را پس از اشغال ساختمان مورد امتحان قرار دهد.

از همه مهم‌تر آنکه طیف گسترده‌ی اصول و فنون ارائه شده در این کتاب، از خلال دوره‌های طولانی آموزش معماری حاصل شده است. اینها حاصل فکر یک فرد نیست و انباشت تلاش‌های اعضای متعددی در CRS و اکنون HOK است. ما از اینکه کارفرمایان را در اولین گام‌های روند طراحی مداخله می‌دهیم، به خود می‌بالیم.

کیو اوباتا
کو - چیرمن

فهرست

	پیش گفتار	
	فصل اول	
	برنامه ریزی معماری	
۱۲	مقدمه	۴۶
۱۴	تحقیق	۴۸
۱۶	برنامه ریزان و طراحان	۵۰
۱۸	تحلیل و ترکیب	۵۸
۲۰	تفکیک	۶۰
۲۲	فصل مشترک	۶۲
۲۴	مراحل پنج گانه	۶۳
۲۶	روال کار	۶۴
۲۸	کلیت مسأله	۶۶
۳۰	ملاحظات چهارگانه	۶۸
۳۲	ایجاد چارچوب	۷۰
۳۴	جدول اطلاعات	۷۲
۳۸	سازماندهی اطلاعات	۸۸
۴۰	روند دو مرحله ای	۹۰
۴۲	داده زدگی	۹۲
۴۴	پردازش و کنارنهی	۹۴
	تجربید تا جوهره	
	استفاده کنندگان در قالب گروه	
	طرز تفکر	
	کار گروهی مؤثر	
	گروه برنامه ریزی	
	روند مشارکتی	
	اطلاعات پس زمینه	
	تصمیم گیری	
	ارتباطات	
	تعیین اهداف	
	جمع آوری و تحلیل واقعیت ها	
	سنجه و آشکارسازی مفاهیم	
	تعیین نیازها	
	تحلیل برآورد هزینه	
	تیین گزاره ی مسأله	
	اصول برنامه ریزی	

		فصل دوم
		پیوست
		درآمد
		دانش‌واژگان
۱۷۲	شرایط متغیر	۹۸
۱۷۴	چگونگی ساده‌سازی مسائل طراحی	۱۰۰
۱۷۶	روش‌های مفید	۱۰۳
۱۷۶	پرسش‌نامه‌ها	۱۰۴
۱۷۸	مدیریت داده‌ها	۱۰۸
۱۸۲	تحلیل روابط عملکردی	۱۰۸
۱۸۴	مصاحبه‌ها و جلسات کاری	۱۱۰
۱۹۱	آماده‌سازی ورق‌های قهوه‌ای	۱۳۴
۱۹۴	استفاده از روش کارت تحلیل	۱۵۲
۲۰۴	ارائه‌های الکترونیکی	۱۵۲
۲۰۷	چکیده‌ی گزارش‌های برنامه‌ریزی	۱۵۴
۲۰۸	فنون ارزیابی	۱۵۶
۲۱۲	ارزیابی تسهیلات	۱۵۸
۲۱۷	گزیده‌ی کتاب‌شناسی	۱۵۹
۲۱۸	راهنما	۱۶۰
		۱۶۰
		۱۶۸
		در مورد ملاحظات چهارگانه
		در مورد اهداف
		در مورد واقعیت‌ها
		در مورد مفاهیم
		در مورد نیازها
		در مورد گزاره‌های مسأله
		روال‌های برنامه‌ریزی
		تعیین اهداف
		جمع‌آوری و تحلیل واقعیت‌ها
		کشف و آزمون مفاهیم
		تعیین نیازها
		تبیین گزاره‌ی مسأله
		فعالیت‌های برنامه‌ریزی
		فعالیت‌های عادی برنامه‌ریزی
		چهار درجه پیچیدگی

پیش‌گفتار

این کتاب، ویراسته‌ی چهارم «مبانی برنامه‌ریزی معماری» است. ویراسته‌ی اول، در سال ۱۹۶۹ با اتکا بر بیست سال کار و تحقیق در زمینه‌ی برنامه‌ریزی معماری ارائه شد. ویراسته‌های بعدی، طی سی سال و در خلال تحولات شگرف فن‌آوری ارتباطات و دامنه‌ی گسترده‌ی کاربردها - در حالی که نظریه‌ها دست نخورده باقی ماندند - به تدریج شکل گرفتند. پس این ویراسته، امتیاز برخورداری بیش از پنجاه سال تجربه‌ی کاری حرفه‌ای، حاکی از اعتبار منطقی تجربه و آزمون را داراست.

کتاب دو بخشی است، بخش اول مقدمات برنامه‌ریزی را شامل می‌شود و به جهت شناساندن یک روش برنامه‌ریزی - خواه شما معمار، دانشجو یا کارفرمایی باشید که مترصد آغاز پروژه‌ای ساختمانی هستید - نگاشته شده است. بخش دوم، در حکم پیوستی است که مجموعه‌ای از تعاریف، مثال‌ها، ملاحظات، فعالیت‌ها و فنونی را شامل می‌شود که اصول مشروحه‌ی بخش مقدمات را تفصیل و تعمیم می‌دهد.

جنبه‌های تازه‌ی این ویراسته چیست؟

در سرتاسر بخش اول، برای غنا بخشیدن به درک خواننده از «روش مسأله‌کاوی» فرازها و نقل قول‌هایی از سخنان ویلیام پنیا را آورده‌ایم. در پاسخ به علاقه‌ی کارفرمایان در مشارکت و رسیدن به اجماع در خلال برنامه‌ریزی، بخش «طرز تفکرات»، «فعالیت‌های مؤثر گروهی» باز هم مبتنی بر سخنان ویلی پنیا افزوده شد.

به یمن حضور امکانات جدید نشر الکترونیک، بخش دوم - پیوست - با بازنویسی‌های عمده‌ای غنی‌تر شده است. این بازنویسی‌ها نه تنها برای افزودن مطالب جدید، بلکه به جهت افزایش توانایی خواننده در یافتن اطلاعات مکمل به هنگام موافقت با گزاره‌های برنامه‌ریزی است.

فهرست اصطلاحات، دانش‌واژگان و مثال‌های بخش «نیازها» را توسعه بخشیدیم. این بخش‌ها، تعاریف گسترده‌تری از زیربنایها و شیوه‌های محاسبه - که با استانداردهای طبیعی - همسازترند را دربر می‌گیرد. مجموعه‌ای از عوامل بازده ساختمان را تهیه کرده‌ایم که به حوزه‌ی تعاریف مربوط بوده و روابط ریاضی بین آنها را تشریح می‌کند.

همراه با هزینه‌های روزآمد ساختمان، توضیحات بیشتری از رابطه‌ی هزینه‌های ساختمان و هزینه‌های

تجهیز فضاهای داخلی، شامل ملاحظات برای نوسازی پروژه‌ها اضافه شد. اغلب کارفرمایان برای گزینش انتخاب‌های برنامه‌ریزی از تحلیل‌های نهایی استفاده می‌کنند. بنابراین درآمدی بر تحلیل جریان تنزیلی به منظور تکمیل برآورد هزینه ارائه شد.

نمونه‌های گزاره‌ی مسأله براساس مراحل پروژه (طرح جامع، طرح شماتیک و طراحی داخلی) همچنین گونه‌های مختلف ساختمانی مورد اشاره، سازمان‌بندی شده‌اند.

بخش برنامه‌ریزی فعالیت‌ها، جهت دستیابی به مرجع مناسب تری برای بحث درجه‌های برنامه‌ریزی، مجدداً مورد بازبینی و بررسی قرار گرفت. جابه‌جایی بخش برنامه‌ریزی فعالیت‌های نمونه، تمرکز بهتری بر این بخش و فنون مفید آن به وجود آورد. آغاز این بخش با استفاده از پرسش‌نامه‌ها و در ادامه مدیریت داده‌ها، بررسی روابط عملکردی و بخش‌های روزآمد روی ورق‌های قهوه‌ای، تحلیل کارت‌ها و بخش جدید ارائه‌ی الکترونیکی آمده است.

و سرانجام اصلاح صفحات، انتشار الکترونیکی آتی را پیش انداخته و دسترسی به اسناد زنده‌ی ابزارها، فنون و رهنمون‌هایی برای برنامه‌ریزی پیشرفته را ممکن ساخته است.

ویلیام ام. پنی
استیون پارشال